

Dreptul Uniunii Europene

Aprilie 2012

Jurisprudență

1

Aprilie 2012

Jurisprudență

Dreptul Uniunii Europene

I. În data de 24 aprilie 2012 Curtea de Justiție a Uniunii Europene („Curtea” sau „CJUE”) s-a pronunțat în Cauza C-571/10 cu privire la compatibilitatea cu normele europene a unei reglementări naționale sau regionale care prevede un tratament diferit între resortisanții țărilor terțe care beneficiază de statutul de rezidenți pe termen lung și cetățenii Uniunii Europene în ceea ce privește repartizarea fondurilor destinate ajutorului pentru locuință.

Premisa întrebării preliminare a fost un litigiu de pe rolul Tribunale di Bolzano (Italia) prin care domnul Kamberaj, resortisant albanez rezident și încadrat în muncă stabil din anul 1994 în Provincia autonoma di Bolzano („Reclamantul”), a solicitat instanței de trimitere să constate că decizia Institutului pentru Locuințe Sociale al Provinciei Autonome Bolzano („IPES”) de respingere a cererii sale privind obținerea unui ajutor pentru locuință pentru anul 2009, constituie o discriminare în privința sa.

În fapt, în perioada 1998-2008, Reclamantul a beneficiat de ajutorul pentru locuință prevăzut de legea internă. Începând cu anul 2009, determinarea părții din fondurile alocate cu titlu de ajutor pentru locuință cetățenilor UE pe de o parte și resortisanților țărilor terțe pe de altă parte, a făcut obiectul a două moduri diferite de calcul ceea ce a avut drept efect diminuarea bugetului disponibil pentru acoperirea solicitărilor resortisanților țărilor terțe și, prin urmare, defavorizarea acestora. În consecință, în 2010, IPES a respins solicitarea Reclamantului pentru ajutor social pentru anul 2009 pentru motivul că bugetul destinat resortisanților țărilor terțe fusese epuizat.

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („CEDO”) (art. 14) și articolul 1 din Protocolul nr. 12 interzic discriminarea, iar potrivit art. 6 alin. (3) din Tratatul privind Uniunea Europeană („TUE”) drepturile fundamentale, astfel cum sunt garantate prin CEDO și astfel cum rezultă din tradițiile constituționale comune statelor membre, constituie principii generale ale dreptului UE.

De asemenea, art. 11 alin. (1) lit. d) din Directiva 2003/109/CE privind statutul resortisanților țărilor terțe care sunt rezidenți pe termen lung („Directiva 2003/109”) prevede pentru rezidenții pe termen lung beneficiul **egalității de tratament** în ceea ce privește **securitatea socială, asistența socială și protecția socială**, astfel cum sunt acestea definite de legislația internă. Alineatul 4 al aceluiași articol instituie o derogare de la principiul menționat anterior în ceea ce

privește **asistența socială și protecția socială**, în sensul că statele membre pot limita aplicarea principiului egalității de tratament la acordarea **indemnizațiilor de bază**.

În considerarea celor de mai sus, CJUE a trebuit să se pronunțe cu titlu preliminar cu privire la următoarele:

- dacă în cazul unui conflict între o normă de drept național și CEDO, referirea la aceasta din urmă din cuprinsul art. 6 alin. (3) din TUE obligă instanța națională să aplice direct dispozițiile CEDO, lăsând neaplicată norma de drept național incompatibilă, fără să fie obligată să invoce în prealabil neconstituționalitatea acesteia în fața Curții Constituționale;
- dacă dreptul UE, în special Directiva 2003/109, trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale sau regionale care prevede, în ceea ce privește acordarea unui ajutor pentru locuință, un tratament diferit pentru resortisanții țărilor terțe care sunt rezidenți pe termen lung față de tratamentul rezervat cetățenilor UE (italieni sau nu) rezidenți.

Cu privire la prima întrebare preliminară, CJUE a constatat că deși potrivit art. 6 alin. (3) din TUE și a jurisprudenței constante a CJUE drepturile fundamentale, astfel cum sunt acestea garantate prin CEDO și astfel cum rezultă din tradițiile constituționale comune statelor membre, constituie principii generale ale UE, această prevedere totuși nu reglementează raportul dintre CEDO și ordinele juridice ale statelor membre și nici nu stabilește consecințele care trebuie deduse de instanțele naționale în cazul unui conflict între drepturile garantate de CEDO și o normă de drept național. În consecință, cu privire la această primă întrebare preliminară, CJUE a stabilit că referirea la CEDO cuprinsă în art. 6 alin. (3) din TUE **nu obligă instanța națională** ca, în cazul unui conflict între o normă de drept național și CEDO, să aplice direct dispozițiile CEDO, lăsând neaplicată norma de drept național incompatibilă cu aceasta.

În ceea ce privește cea de-a doua întrebare preliminară, CJUE a stabilit că dreptul UE, în special Directiva 2003/109, trebuie interpretat în sensul că **se opune unei reglementări naționale sau regionale precum cea în discuție în acțiunea principală**, în următoarele condiții:

- instanța națională apreciază că un astfel de ajutor se încadrează în una dintre cele trei categorii menționate în art. 11 alin. (1) lit. d) din Directiva 2003/109 *i.e.* securitatea socială, asistența socială și protecția

socială și, prin urmare, acest ajutor intră în domeniul de aplicare al principiului egalității de tratament;

- derogarea prevăzută de art. 11 alin. (4) din Directiva 2003/109 potrivit căruia statele membre pot limita aplicarea principiului egalității de tratament la indemnizațiile de bază fie nu este aplicabilă, în sensul că instanțele competente să aplice Directiva 2003/109 din statul membru în discuție nu au precizat că intenționează să invoce această derogare sau, dacă este aplicabilă, potrivit aprecierii instanței naționale ajutorul de locuință în speță reprezintă o indemnizație de bază în sensul Directivei 2003/109 și, în consecință, acesta nu poate face obiectul derogării de la aplicarea principiului egalității de tratament.

II. Curtea s-a pronunțat în data de 26 aprilie 2012 și în cauzele conexe C-578/10 și C-580/10, cu privire la aplicarea taxei naționale de înmatriculare a unui autovehicul, în cadrul unui împrumut transfrontalier cu titlu gratuit pe durată scurtă.

În Țările de Jos se aplică o taxă de înmatriculare („**taxa VM**”) la înscrierea autovehiculelor în registrul înmatriculărilor. Atunci când aceste vehicule sunt înmatriculate într-un alt stat membru și puse cu titlu gratuit la dispoziția unei persoane cu reședința în Țările de Jos, această taxă este datorată de la prima utilizare a respectivului vehicul pe rețeaua rutieră olandeză. Cu ocazia unui control, agenții administrației fiscale olandeze au constatat că reclamantii din cauzele conexe, rezidenți olandezi, au împrumutat cu titlu gratuit mașini înmatriculate în alte state membre pe care le utilizau în scop personal în Țările de Jos, fără a achita taxa VM.

În cadrul disputei rezultate din respectivul control, instanța supremă din Țările de Jos a solicitat Curții, în cadrul unei întrebări preliminare, să stabilească dacă respectiva taxă este compatibilă cu dreptul Uniunii, având în vedere că nu ține cont de durata de utilizare pe rețeaua rutieră olandeză a vehiculului împrumutat și că se aplică fără ca persoanele să poată invoca un drept de scutire sau de rambursare.

În primul rând, Curtea a stabilit că împrumuturile transfrontaliere de folosință cu titlu gratuit având ca obiect un autoturism constituie circulație a capitalurilor în sensul articolului 56 din Tratatul de instituire a Comunității Europene. Totodată, Curtea a amintit că impozitarea autoturismelor nu a fost armonizată la nivelul Uniunii și că statele membre sunt libere să își exercite suveranitatea fiscală în acest

domeniu, însă cu condiția de a respecta dreptul Uniunii.

Dreptul intern olandez prevede că în cadrul unui împrumut transfrontalier de folosință (inclusiv cu titlu gratuit) al unui vehicul neînmatriculat în Țările de Jos, taxa VM este datorată de persoana care folosește efectiv vehiculul, de la data primei utilizări pe rețeaua rutieră olandeză. În schimb, același tip de împrumut nu este supus acestei taxe atunci când este vorba despre un vehicul înmatriculat în Țările de Jos, creându-se astfel o aparentă diferență de tratament între cele două situații, astfel că respectiva taxă ar reprezenta o restricție privind libera circulație a capitalurilor. Totuși, Curtea arată că, deși este adevărat că în cazul celei de-a doua situații enunțate mai sus (respectiv vehicule înmatriculate în Țările de Jos), proprietarii vehiculelor au plătit deja taxa VM la momentul înscrierii acestora în registrul olandez al înmatriculărilor, nu este mai puțin adevărat că aceste vehicule sunt destinate a fi utilizate cu titlu permanent în principal pe teritoriul Țărilor de Jos sau sunt utilizate, în fapt, în acest mod.

Potrivit jurisprudenței Curții, statele membre pot supune unei taxe de înmatriculare un vehicul înmatriculat în alt stat membru în cazul în care acesta este destinat a fi utilizat cu titlu permanent în principal pe teritoriul său. Cu toate acestea, în speță, persoanele în cauză au trebuit să plătească integralitatea cuantumului taxei VM fără să se fi luat în considerare durata de utilizare și fără ca utilizatorii respectivelor vehicule să fi putut invoca un drept de scutire sau de rambursare. Din dosarul prezentat Curții nu reiese că aceste vehicule sunt efectiv utilizate sau sunt destinate a fi utilizate cu titlu permanent în principal pe teritoriul Țărilor de Jos.

Astfel, dacă vehiculele neînmatriculate în Țările de Jos sunt destinate a fi utilizate în principal pe teritoriul olandez sau sunt utilizate, în fapt, în acest mod, diferența de tratament între persoana rezidentă care utilizează cu titlu gratuit un astfel de vehicul și persoana care utilizează, în aceleași condiții, un vehicul înmatriculat în acest stat membru nu există în realitate, de vreme ce acest din urmă vehicul, care este de asemenea destinat a fi utilizat cu titlu permanent în principal pe teritoriul olandez, a fost deja supus taxei VM la înmatricularea sa în Țările de Jos. În aceste condiții, obligația de a plăti taxa VM cu ocazia primei utilizări pe rețeaua rutieră olandeză a vehiculelor neînmatriculate în Țările de Jos ar avea aceeași justificare precum taxa care trebuie plătită la înmatricularea vehiculului în Țările de Jos, cu condiția ca acea taxă să țină seama de deprecierea vehiculului la momentul acestei prime utilizări. În schimb, dacă vehiculele nu sunt destinate a fi utilizate cu titlu permanent în principal pe teritoriul olandez sau nu sunt utilizate, în fapt, în

acest mod, ar exista o reală diferență de tratament, iar obligația de plată a taxei nu ar fi justificată.

În concluzie, Curtea a răspuns că dreptul Uniunii se opune unei reglementări a unui stat membru care impune rezidenților care utilizează un vehicul înmatriculat într-un alt stat membru și împrumutat de la un rezident al acestui din urmă stat plata - cu ocazia primei utilizări a respectivului vehicul pe rețeaua rutieră națională - în integralitate a taxei datorate în mod normal la înmatriculare, fără a se ține seama de durata utilizării și fără ca persoana să poată invoca un drept de scutire sau de rambursare în cazul în care acest vehicul nici nu este destinat a fi utilizat cu titlu permanent în principal în primul stat membru, nici nu este utilizat, în fapt, în acest mod.

Autori

cornelia.tabirta@tuca.ro

ruxandra.frangeti@tuca.ro

